

Když se věda snoubí s praxí: vznikla nová platforma k řešení problémů spojených s invazními druhy v ČR

Průhonice, 18. září 2023 – Nutrie říční, jelen sika, pajasan žláznatý, bolševník velkolepý, rak mramorovaný či sršeň asijská – to je jen několik z mnoha druhů, které dělají starosti odborníkům na biologické invaze i ochráncům přírody. Ti všichni se sešli na půdě Botanického ústavu AV ČR v Průhonicích, aby prodiskutovali, jak omezit negativní dopady invazních druhů na přírodu i lidskou společnost a zabránit jejich dalšímu šíření v České republice.

Setkání proběhlo 12.–13. září a zúčastnili se ho zástupci organizací, které mají co do činění s biologickými invazemi v České republice – ústavů Akademie věd, univerzit, resortních výzkumných organizací ministerstev (MŽP a MZe), povodí Vltavy a Labe – ale také zástupci krajských úřadů i nevládních organizací. Cílem setkání bylo navzájem se informovat o invazních druzích živočichů, rostlin a patogenů v různých typech prostředí, probíhajících výzkumných a regulačních projektech, způsobech managementu invazních druhů, či zmírňování jejich negativních dopadů na přírodu a lidskou společnost. Důraz byl kladen také na spolupráci mezi výzkumnými organizacemi a státní správou. Účastníci se dohodli na založení společné platformy, která bude sloužit k užší spolupráci, vzájemné informovanosti a pravidelnému setkávání.

„Setkání bylo významné tím, že přivedlo na jedno místo lidi ze všech dotčených oblastí, od výzkumu přes státní správu po zástupce organizací, které invazní druhy využívají. Invaze jsou problémem, jenž se dotýká mnoha sektorů, proto jeho řešení vyžaduje úzkou spolupráci všech zúčastněných. Taková platforma u nás dosud chyběla, proto jsme rádi, že se nám ji podařilo vytvořit a dohodnout se na konkrétních krocích budoucí spolupráce,“ uvedl Petr Pyšek z Botanického ústavu Akademie věd ČR, jeden z organizátorů setkání.

Biologické invaze jsou palčivým problémem ochrany přírody, protože ohrožují biodiverzitu. Šíření některých invazních druhů má ovšem také významné hospodářské a socio-ekonomické důsledky. Před současnou situací varuje i nedávno vydaná zpráva [Mezivládního panelu pro biodiverzitu a ekosystémové služby](#). Mezi invazní druhy v ČR patří nejen notoricky známé druhy živočichů a rostlin, jako jsou bolševník velkolepý či nutrie říční, ale i nenápadné druhy bezobratlých, kteří jsou často přenašeči patogenů působících na hospodářské plodiny či způsobujících alergické reakce u lidí.

Vedle úbytku biodiverzity původních společenstev patří k významným důsledkům invazních druhů v ČR také ztráta genetické variability původních druhů (křížení jelena siky a jelena evropského, pěstování zahradních forem původních druhů rostlin), šíření patogenů rostlin a živočichů, snižování kvality vodního prostředí či přímé ohrožení lidí a ekonomiky (šíření sršně asijské, napadající včelstva a vykazující zvýšenou agresivitu i vůči lidem).

Člověk však invazní druhy také využívá ku svému prospěchu, například v zahradnictví, krajinářství, chovu zvířat či pěstování energetických plodin, a tady je nutno minimalizovat rizika a nastavit limity pěstování či chovu. To vše bylo předmětem přednášek a diskusí. K dispozici je [sborník](#), který shrnuje působení a cíle jednotlivých organizací a skupin, jež se problematikou zabývají.

Pro Českou republiku bylo významným milníkem v řešení biologických invazí přijetí zákona č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů, a následné přijetí [Akčního plánu pro řešení problematiky prioritních způsobů šíření invazních nepůvodních druhů v České republice](#). Tento plán mimo jiné počítá s lepší informovaností veřejnosti a jejím zapojením prostřednictvím tzv. občanské vědy nebo se zavedením účinnější kontroly na hranicích. Dalšími metodickými dokumenty, které pomohou

Tisková informace

Ministerstvo životního prostředí

v omezování široce rozšířených invazních druhů, jsou v letošním roce vydané zásady regulace pro [pajasan žláznatý a bolševník velkolepý](#). Postupně budou vznikat zásady regulace pro další invazní druhy.

„Zaměříme se zejména na zvýšení informovanosti veřejnosti o tom, které druhy jsou u nás nepůvodní, co způsobují a jaké jsou možnosti sledování jejich výskytu, omezování a likvidace. Důležitým tématem diskusí byla i občanská věda, tedy jak zapojit do spolupráce zájemce z řad veřejnosti, a vzdělávání dětí; panovala všeobecná shoda, že zaměřit se na předávání informací nejmladším generacím je klíčovým předpokladem řešení problémů, které u nás invazní druhy působí,“ dodává Kateřina Berchová Bímová z Fakulty životního prostředí ČZU.

Organizátoři setkání:

Kateřina Berchová Bímová, Fakulta životního prostředí, Česká zemědělská univerzita v Praze, berchova@fzp.czu.cz

Jana Pěkníková, Ministerstvo životního prostředí, jana.peknicova@mzp.cz

Jan Pergl, Botanický ústav AV ČR, pergl@ibot.cas.cz

Pavel Pipek, Botanický ústav AV ČR, ppipek@gmail.com

Petr Pyšek, Botanický ústav AV ČR, pysek@ibot.cas.cz

Jiří Skuhrovec, Výzkumný ústav rostlinné výroby, jiri.skuhrovec@vurv.cz

Odkazy:

[Tisková zpráva Botanického ústavu AV ČR](#) ke výstupu IPBES Mezivládního panelu pro biodiverzitu a ekosystémové služby.

[Akční plán pro řešení problematiky prioritních způsobů šíření invazních nepůvodních druhů v České republice.](#)

[Zásady regulace pro pajasan žláznatý a bolševník velkolepý.](#)

[Sborník ze setkání.](#)

Kontakt

prof. RNDr. Petr Pyšek, CSc.

Oddělení ekologie invazí

petr.pysek@ibot.cas.cz

+420 721 904 203

Mgr. Mirka Dvořáková

PR & Marketing Manager

miroslava.dvorakova@ibot.cas.cz

+420 602 608 766

Ing. Jan Pergl, Ph.D.

Oddělení ekologie invazí

jan.pergl@ibot.cas.cz

+420 776 803 137

O Botanickém ústavu AV ČR, v. v. i.

Botanický ústav AV ČR je veřejná výzkumná instituce, která je součástí Akademie věd České republiky. Je největším centrem botanického výzkumu v ČR. Zabývá se výzkumem vegetace na úrovni organismů, populací, společenstev a ekosystémů. V současnosti soustřeďuje přes 150 vědeckých pracovníků a doktorandů v celé škále terénně zaměřených botanických oborů od taxonomie přes evoluční biologii, ekologii až po biotechnologie. Hlavním sídlem ústavu je zámek v Průhonících. Součástí jsou také odloučená vědecká pracoviště v Brně a Třeboni. Ústav zajišťuje správu Průhonického parku, který je Národní kulturní památkou a je zařazen na seznam památek UNESCO, Průhonické botanické zahrady a Botanické zahrady Třeboň. Více informací je na www.ibot.cas.cz.